

KARTA POMORZA

Rys statystyczny i historyczny.

Kraj Pomorski czyli Pomorze zajmuje 567 mil kwadratowych i ma 980,000 mieszkańców; jest to pas ziemi rozciągnięty po nad nurcem, z kąd powstał jego nazwisko; gólinie górze wznoszą się wyżyny: Gollenberg, między Koźlinem a Zaniemem, na 300 stóp wysokości; Urodzaj pader' mierzny; Nowe Pomorze (na lewym brzegu Odry) i wyspą Rana (Rügen) odznaczają się płodnością. Najznamienitszą, główną rzeką jest Odra wchodząca trzema odnogami do morza: Dürrenowem, Świną i Uznamem. Pona płynię od zachodu. Do większych, głównych rzek należą: Ręga, Persanta, Wępeca, Stupia i Leba; w południowej stronie znajduje się kilka jezior, a najznaczniejsze, jest Madzijskie (Madüsee); w połonony części cąspsy od morza utworzyły kilka znaczących zaliczeń czyli jezior. Najznaczniejszymi płodami tego kraju są: drzewo, zboże, chmiel, len, owoce, a osobliwie szczecińskie jabłka. Znajdują się również kopalnie dobrego węgla, nieco soli, węgla na i rudy żelaznej. Ryb i zwierzęzy dostatkim, gęsi są przedmiotem wywozu. Polow ryb należy do przemysłu mieszkańców. Lud zamieszkujący Pomorze jest pochodzenia sławiańskiego, lecz ponieważ zmierzony, należy do wyznania protestanckiego. Wędy i Naszuby, we wschodniej części kraju, zachowali dotąd swoją narodowość mówiąc wendskim językiem, zblizonym do mowy polskiej. Rolnicy ponoszą znaczne ciężary względem dziedziców. Pomorze dzieli się na trzy okręgi: Stralsundski, Szczeciński, Koźliński. Do Stanów Krajowych księstwo pultuskie (na wyspie Rana) dostarcza jednego członka a w nim dziedzicznego prezesa tych Stanów, stan ryceński wysyła 23 deputowanych, mieszczanie 16 a rolnicy 8. Starożytnie Pomorze nazięgało się do lewego brzegu Wisły i na leżało do składu Polski. Około 1200 wielkorządcy polscy na Pomorzu wynieśli się na udzielnych księził szczecińskich i gdańskich; cesarze niemieccy ten bunt popierali. 1290 kraj gdański powrócił do Polski, lecz 1306 najechał go Brandeburczycy; wygnali ich zład Krzyżacy, i kraj sobie przywłaszczyli. Dopiero traktat toruński 1466 powrócił Polsce gdańskie Pomorze; odtąd należała ta krajina do Prus Polskich a obecnie Zachodnich. 1637 Pomorze Szczecińskie dostało się w dziedzictwo Brandeburczykom, lecz Szwedzi zajęli kraj na lewym brzegu Odry, zwany Przedniem Pomorzem (Vorpomern) i trzymali go aż do 1815. Było więc trzy Pomorza: Szwedzkie (obecnie Stralsundzkie), Brandeburskie (Szczecińskie i Koźlińskie) i Polskie (Gdańskie), Powiaty lawenburski i Bytowski należały do Pomorza Polskiego, lecz znajdowały się, od 1667 w lennem posiadaniu domu Brandeburskiego.

M II 132
nr. inw.: 801

BIBLIOTEKA KORNICKA
801 M II. 132